“Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Әлмәт интернат-мәктәбе”
дәүләт бюджет гомуми белем учреждениесе

Педагогик
киңәшмә утырышында каралды
“31”август 2022 ел. №1
Интернат мәктәбе директоры
_______________Л.Р.Мартынова
Боерык белән кертелде №98-0
“ 31 ” август   2022 ел

11нче ГОМУМБЕЛЕМБИРҮ сыйныфы өчен
туган (татар) әдәбиятыннан уку предметы буенча
эш программасы
Атнага **1** сәгать, елга **35_** сәгать

Төзүчесе:
татар теле һәм әдәбият укытучысы Мөхәммәтҗанова Л.Ф.

Килешенгән:
Директор урынбасары________И.Б.Шарифуллина

МБ утырышында каралды, беркетмә№1 “26 ”август 2022 ел
МБ җитәкчесе ___________М.Г.Шәрипова

Әлмәт 2022 ел

“Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Әлмәт интернат-мәктәбе”
дәүләт бюджет гомуми белем учреждениесе

Педагогик
киңәшмә утырышында каралды
“31”август 2022 ел. №1
Интернат мәктәбе директоры
_______________Л.Р.Мартынова
Боерык белән кертелде №98-0
“ 31 ” август 2022 ел

12нче ГОМУМБЕЛЕМБИРҮ сыйныфы өчен
туган (татар) әдәбиятыннан уку предметы буенча
эш программасы
Атнага **1** сәгать, елга **34_** сәгать

Төзүчесе:
татар теле һәм әдәбият укытучысы Мөхәммәтҗанова Л.Ф.

Килешенгән:
Директор урынбасары________И.Б.Шарифуллина

МБ утырышында каралды, беркетмә№1 “26 ”август 2022 ел
МБ җитәкчесе ___________М.Г.Шәрипова

Әлмәт 2022 ел

Эш программасы статусы

АҢЛАТМА ЯЗУЫ

Эш программасы түбәндәге документларга нигезләнеп төзелде:

1. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясендә белем бирү турында”гы Законы (21.12.2012, №273-ФЗ)
2. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халык телләре турында”гы Законы (25.10.1991, №1807-1, ред.12.03.2014)
3. Россия Федерациясенең Мәгариф министрлыгы боерыгы 5.03.2004 №1089.
4. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Инвалид балаларны өйдә тәрбияләү һәм укыту тәртибе һәм инвалидларның белем алу мөмкинлеген тәэмин итү буенча социаль ярдәм күрсәтүнең өстәмә чаралары турында" 16.06. 2008 ел, 401 нче карары.
5. Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (22.07.2013, № 68-ЗРТ)
6. “Татарстан Республикасының халык телләре турында” Законы (8.07.1992, №1560-XII; ред. 12.06.2014№53-ЗРТ)
7. Авторлык программасы: Урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә рус телле балаларга татар телен коммуникатив технология нигезендә укыту программасы(1 — 11 нче сыйныфлар) /Төзүче-авторлар: Р.З. Хәйдәрова, Р.Л.Малафеева, Казан:2018
8. Әлмәт интернат мәктәбендә дисциплина, предмет, уку курсларының эш программалары раслануы, эшләү тәртибе, структура нигезләмәсе 31.08.22 № 98-О.
9. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына программасы.
10. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына базислы уку-укыту планы.
11. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына эш программасы турында нигезләмә (локальный акт).

Программа нигезенә Россия, Татарстан Мәгариф һәм фән министрлыкларының мәктәпләрдә урта һәм тулы белем алу стандартлары салынды, ТР Мәгариф министрлыгы тарафыннан расланган «Рус телендә сөйләшүче балаларга татар теле һәм әдәбият укыту программалары» (Казан, «Мәгариф», 2003 ел), 10 нчы сыйныф өчен Р.З.Хәйдәрова, Р.Л.Малафеева тарафыннан эшләнгән (Казан, Мәгариф, 2009), ТР Мәгариф министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән дәреслеккә нигезләнеп төзелде.

Эш программасы статусы

АҢЛАТМА ЯЗУЫ

Эш программасы түбәндәге документларга нигезләнеп төзелде:

1. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясендә белем бирү турында”гы Законы (21.12.2012, №273-ФЗ)
2. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халык телләре турында”гы Законы (25.10.1991, №1807-1, ред.12.03.2014)
3. Россия Федерациясенең Мәгариф министрлыгы боерыгы 5.03.2004 №1089.
4. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Инвалид балаларны өйдә тәрбияләү һәм укыту тәртибе һәм инвалидларның белем алу мөмкинлеген тәэмин итү буенча социаль ярдәм күрсәтүнең өстәмә чаралары турында" 16.06. 2008 ел, 401 нче карары.
5. Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (22.07.2013, № 68-ЗРТ)
6. “Татарстан Республикасының халык телләре турында” Законы (8.07.1992, №1560-XII; ред. 12.06.2014№53-ЗРТ)

7. Авторлык программасы: Урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә рус телле балаларга татар телен коммуникатив технология нигезендә укыту программасы(1 — 11 нче сыйныфлар) /Төзүче-авторлар: Р.З. Хәйдәрова, Р.Л.Малафеева, Казан:2018
8. Әлмәт интернат мәктәбендә дисциплина, предмет, уку курсларының эш программалары раслануы, эшләү тәртибе, структура нигезләмәсе 31.08.22 № 98-О.
9. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына программасы.
10. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына базислы уку-укыту планы.
11.Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына эш программасы турында нигезләмә (локальный акт).

Эш программасы структурасы
Татар әдәбиятының эш программасы өч өлештән тора: аңлатма язуыннан, төп бүлекләрне, белем һәм күнекмәләрне үз эченә алган программаның эчтәлегеннән, укучыларның әзерлек дәрәҗәсенә таләпләреннән.
Эш программасының эчтәлеге
Рус телендә сөйләшүче балаларга татар әдәбияты укытуның төп максаты һәм бурычлары
- төп әдәби-тарихи мәгълүматларны һәм әдәби теоретик төшенчәләрне белү;
- балаларны татар әдәбияты, халык авыз иҗаты, татар халкының җыр-музыкасы, театры, сынлы сәнгате белән таныштыру, күренекле язучылар һәм аларның әсәрләрен үзләштерүләренә ирешү;
- укучыларның телдән һәм язма сөйләмнәрен үстерү;
- әдәби әсәрне уку һәм анализлау;
- халык тарихын, мирасын өйрәнү аша Ватанга, халыкка, туган телгә мәхәббәт, олыларга, кечеләргә һәм, гомумән, кешегә ихтирам, мәрхәмәтлелек, шәфкатьлелек тәрбияләү.
Белем бирү эчтәлегенең мәҗбүри минимумы
Әдәби әсәрләрне танып-белү буенча төп эшчәнлек. Татар әдәбиятының күренекле язучылары һәм шагыйрьләре, аларның әсәрләре турында мәгълүмат булдыру; төрле жанрдагы әдәби әсәрләрне аңлап һәм иҗади уку; сәнгатьле уку; шигъри текстларны яисә чәчмә әсәрдән өзекләрне яттан өйрәнү; әсәрләрне анализлау; план төзү һәм әсәрләр турында кыскача бәяләмә (отзыв) язу; татар һәм рус әдәбиятындагы әсәрләрне чагыштырып бәяләү, үз фикерен әйтә белү.

11 нче сыйныфны тәмамлаган рус балалары үзләштерергә тиешле белем-күнекмәләр
- өйрәнгән әдәби әсәрнең эчтәлеген белү;
- әдәби текстны кабул итү, укыган буенча план төзү;
- геройларга характеристика бирү;
- әдәби әсәрдәге эпизодларны һәм геройларны чагыштыру, автор позициясен ачыклау;
- укыганга үзеңнең мөнәсәбәтеңне белдерү, әсәрне (өзекне) сәнгатьле итеп уку;
- уңай герой,лирик герой төшенчәләрен аера белү;
- әдәби әсәрләрдән сурәтләү чараларын таба белү;
- милли орнаментларны аера белү.

Туган (татар) әдәбияты, дәүләт теле буларак, барлык урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәпләрендә төп уку предметларының берсе булып тора. Рус балаларына татар теле укыту, ана теле укыту белән беррәттән, аларның филологик белемнәрен киңәйтә һәм коммуникатив культурасын үстерә. Рус телле балаларга татар теле укытуның төп максаты Татарстан республикасында дәүләт теле дип игълан ителгән татар телендә иркен сөйләшә алган билингваль шәхесләр формалаштыру. Системалы-эшчәнлекле

юнәлешкә туры килә торган коммуникатив технология төп укыту ысулы буларак кулланыла. Рус телле балаларны татар сөйләменә коммуникатив технология нигезендә өйрәтү процессы цикллылыкка корылган: укучылар, нинди дә булса сүзне, я грамматик категорияне тану, аеру, аңлау, тәрҗемә итү дәрәҗәсендә генә түгел, аларны аралашу максатыннан мөстәкыйль кулланырлык дәрәҗәдә өйрәнергә тиеш. Программа эчтәлеге укучыларның мәктәп уку-укыту программасына туры килә торган белем - күнекмәләрне үзләштерүенә юнәлдерелгән. 11нче сыйныфта татар сөйләменә өйрәтү максатынна 4 тема буенча (“Белем һәм тормыш”, “ Татарстан тарихы”, “Беренче хисләр, гаилә кору”, “Әдәбият-сәнгать дөньясында”) лексик материал сайланды һәм ул тематик планда күрсәтелде. Түбәндәге грамматик материал үзләштерү өчен алынды:

Тартык һәм сузык авазлар.Лексик берәмлекләрнең күчерелмә мәгънәләре, башка сүзләр белән бәйләнешкә керү үзенчәлекләре . Фразеологизмнар. Антоним, синоним, омонимнарны сөйләмдә урынлы куллану. Сүз ясалыш ысуллары. Татарча-русча, русча-татарча һәм башка төр сүзлекләрдән файдалану.

Аерым сүз төркемнәренә хас грамматик формаларның татар һәм рус телләрендә тәңгәл килү-килмәвен белү; татар телендә фигыльнең вид категориясе булмавы һәм аның аналитик формалар белән бирелеше; бәйлек һәм бәйлек сүзләрнең татар телендә сүздән соң килүе; татар телендә саннарның һәм сыйфатларның исем янында төрләнмәве .

Җөмләдә сүзләрне бәйләүче чараларны гамәли куллана белү.

Татар телендәге хикәя җөмләнең хәбәр белән тәмамлану үзенчәлеген истә тотып, сөйләм оештыра алу.

Иярченле кушма җөмләләрнең сөйләмдә актив кулланыла торган төрләреннән файдалана алу.

Бер үк фикерне төрле синтаксик калыплар белән белдерә алу.

Татар телен укыту 12 нче сыйныфта концентрик юнәлештә оештырыла, ягъни 5-9 нчы сыйныфлардагы укыту предметының эчтәлеге-өйрәнелгән лексик-грамматик материал тирәнәйтелеп кабатлана. Сөйләм төрләренә (тыңлап аңлау, сөйләү, уку, язу) үзара бәйләнештә өйрәтү төп таләпләрнең берсе булып тора. Агымдагы контроль төрләре булып тыңлап аңлау, ситуатив күнегүләр, диалог, монолог тора.

Эш программасын тормышка ашыруда З.Хәйдәрова,Р.Л.Малафеева төзегән 11 нче сыйныфлар өчен “Татар теле” дәреслеге (Казан,2010) кулланыла.

***2.Эш программасы структурасы*.**

Татар теленең эш программасы өч өлештән тора: аңлатма язуыннан, төп бүлекләрне, белем һәм күнекмәләрне үз эченә алган программаның эчтәлегеннән, укучыларның әзерлек дәрәҗәсенә таләпләреннән.

Эш программасының эчтәлеге.

Рус телендә сөйләшүче балаларга татар әдәбияты укытуның төп максаты һәм бурычлары.

матур әдәбият текстларын кабул итү, төп әдәби-тарихи мәълүматларны һәм әдәби-теоретик төшенчәләрне белү; әдәби-тарихи процесс турында гомуми караш булдыру;
гомумхалык карашлары, гражданлык тойгысы, патриотизм хисләре, татар әдәбиятына һәм татар халкының мәдәни кыйммәтләренә ихтирам тәрбияләү;
әдәби зәвыкны, телдән һәм язма сөйләмне үстерү;
татар классик әдәбияты, балалар әдәбиятының, хәзерге татар әдәбиятының күренекле вәкилләрен атый белү, аларның әсәрләреннән өзекләрнең эчтәлеген аңлау һәм фикер алыша белү;
татар халкының әдәбияты, тарихы, иәдәнияты буенча мәгълүматлы булу;
бүгенге татар сәнгатенең күренекле вәкилләре турында хәбәрдар булу.

Төп эшчәнлек төрләре

тарихи-иҗтимагый мәдәни вакыйгаларның әдәбиятка йогынтысы. Реалистик әдәбият үсеше. Тема-мотивларның, жанрның төрлелеге;
төрле жанрдагы әдәби әсәрләрне аңлап һәм иҗади уку;
сәнгатьле уку; кабатлап сөйләүнең төрләре;

шигъри текстларны яисә чәчмә әсәрләрдән өзекләрне яттан өйрәнү;
укыган әдәби текстның төрен һәм жанрын билгеләү; автор позициясен, геройларның теге яки бу гамәленә нигез булган мотивларны һәм конфликтның асылын ачыклау;
бәхәсләрдә катнашу, оппонентларның фикерен исәпкә алып, үз карашларын раслау һәм дәлилләү;
рус һәм татар телендәге әсәрләрне чагыштырып бәяләү;
рус телендәге әдәби текстларны татарчага һәм киресенчә тәрҗемә итү.

3.Уку-укыту предметының уку планындагы урыны, әһәмияте

Укыту планында 11 нче сыйныфта татар әдәбиятыннан атнага 2 сәгать вакыт бирелә. Татар әдәбиятыннан тематик планны “Рус телендә урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә татар телен һәм әдәбиятын укыту программасы (рус телендә сөйләшүче балалар өчен, 1 – 11 нче сыйныфлар)” нигезендә төзелде (2010). Программада 68 сәгать каралган.

Дәреслек Татар теле: Рус телендә урта (тулы) гомуми белем бирү мәкт. 11 нче сыйныфы өчен дәреслек (рус телендә сөйләшүче балалар өчен). Р.З.Хәйдәрова, Р.Л.Малафеева. – Казан: Мәгариф, 2010.

4. Тел материалын үзләштерүгә таләпләр

Белем дәрәҗәсенә таләпләр

Татар классик әдипләренең тормышы һәм иҗаты турында сөйли алу;
әдәби әсәрләрдә күтәрелгән проблемаларны аңлый һәм аларга карата үз фикерләреңне дәлилләп әйтә белү;
әсәрдәге геройларны характерлап, алар турында фикер әйтә белү;
шигъри текстларны яттан сөйли белү;
татар һәм рус телләрендәге әдәби әсәрләрнең уртак һәм милли үзенчәлекләрен билгели, әхлакый кыйммәтләрне чагыштырып бәяли алу;
татар әдәбияты классикларын һәм аларның танылган әсәрләрен атый белү;
бирелгән ситуация эчендә сөйләм булдыру;
текст белән мөстәкыйль эшләү күнекмәләренә ия булу;
сөйләм нормаларына нигезләнеп, кирәкле темага телдән бәйләнешле текст төзи алу, сөйләмне эзлекле һәм аңлаешлы итеп оештыра белү;

Сөйләм эшчәнлеге төрләренә өйрәтүгә таләпләр

Тыңлап аңлау

Җанлы сөйләмне тыңлап аңлап, сөйләшүдә катнаша алу; тыңланган мәгълүматны аңлатып бирә алу һәм, эчтәлегенә таянып, сорауларга җавап бирә алу.

Диалогик сөйләм

Аралашканда төрле репликалардан (сораштыру, кабатлап сорау, тәкъдим итү, риза булу һ.б.) урынлы файдалана алу; әңгәмәдәшнең социаль хәлен исәпкә алып, сөйләшү оештыра алу; аралашу барышында фикерне төгәл җиткерә алу; киңәйтелгән репликаларны кулланып, сөйләшү үткәрә алу; укылган текстларның эчтәлеге буенча бәхәсләрдә катнашканда, оппонентларның фикерен исәпкә алып, үз карашларыңны раслый һәм дәлилли алу; укылган әдәби әсәрләрнең эчтәлеге буенча әңгәмә кора алу.

Монологик сөйләм

Төрле җөмлә калыпларын урынлы кулланып, мөһим вакыйгалар, дөнья яңалыклары турында хәбәр итә алу һәм аларга карата үз мөнәсәбәтеңне һәм фикерләреңне белдерә алу; сөйләмне эзлекле һәм аңлаешлы итеп оештыра белү; татар классик әдипләренең тормышы һәм иҗаты турында сөйли алу; әдәби әсәрләрдә күтәрелгән проблемаларны аңлый һәм аларга карата үз фикерләреңне дәлилләп әйтә белү; әсәрдәге геройларны характерлап, алар турында фикер әйтә белү.

Уку

Уку төрләреннән файдаланып, тексттан кирәкле мәгълүматны таба алу һәм аның эчтәлеген телдән яки язмача белдерә алу; текст белән мөстәкыйль эшләү күнекмәләренә ия булу; шигъри текстларны яттан сөйли белү; әдәби текстның төрен һәм жанрын билгели белү; татар һәм рус телләрендәге әдәби әсәрләрнең уртак һәм милли үзенчәлекләрен

билгели, әхлакый кыйммәтләрне чагыштырып бәяли алу; татар әдәбияты классикларын һәм аларның танылган әсәрләрен атый белү; аерым автор һәм аның әсәрләре, татар әдәбияты турында кирәкле мәгълүматны белешмә әдәбият, Интернет аша таба белү.

Язу һәм язма сөйләм

Аралашу ситуациясенә карата фикерләрне язмача белдерә алу; өйрәнелгән темага яки укылган текстның эчтәлегенә нигезләнеп, сочинение яза алу; укылган яки тыңланган текстның планын төзеп, аның эчтәлеген язмача сөйләп бирә алу; тәкъдим ителгән темага реферат яза алу.

Программаның тематик эчтәлеге

11 класс/**11 нчы сыйныф**

Предмет буенча билгеләнгән тематик эчтәлек, якынча сәгатьләр саны	**Тема буенча предмет нәтиҗәсе, коммуникатив максат**
Белем һәм тормыш. Киләчәккә сайлаган юл. Теләк һәм мөмкинлекләр. Казандагы югары уку йортлары. Төрле телләр өйрәнү кирәклеге.	Киләчәккә сайлаган юлың, теләк һәм мөмкинлекләрең, киләчәккә ничек әзерләнүең турында сөйли белү. Казандагы югары уку йортлары, Казан дәүләт университеты Н.И.Лобачевский исемендәге китапханәсе турында сөйли белү. “Телләр белгән – илләр гизгән” проблемасы буенча әңгәмә кора белү. “Бүгенге тормышта конкурент шәхес нинди була?” проблемасы буенча сөйләшә белү.
Дустың булмаса эзлә, тапсаң сакла. Дустым, аның уңай һәм тискәре сыйфатлары, яхшы һәм начар гадәтләре, дус була белү, дуслар белән аралашу серләре.	Дустым, аның уңай һәм тискәре сыйфатлары, яхшы һәм начар гадәтләре, дус була белү өчен кирәкле сыйфатлар турында сөйләшә белү. Дусларның тәнкыйтенә, исәп-хисапка корылган дуслыкка үз карашыңны әйтә белү. Дуслыкны саклый белү, дуслар белән аралашу серләре турында әңгәмә кора белү. Дуслар белән бәйрәмнәр уздыру турында сөйли белү.
Саф хисләр, беренче хисләр... Кызлар-егетләр дуслыгы, үзара аралашу әдәбе. Саф хисләр, беренче хисләр, аларга сак караш.	Кызлар-егетләр дуслыгы, бергә ял итү, үзара аралашу әдәбе турында сөйләшү. Саф хисләр, беренче хисләр, аларга сак караш турындаәңгәмә кора белү.

12 класс/12 нче сыйныф

Предмет буенча билгеләнгән тематик эчтәлек, якынча сәгатьләр саны	**Тема буенча предмет нәтиҗәсе, коммуникатив максат**
Алда юллар, кайсын сайларга? Югары уку йортлары һәм без сайлаган һөнәрләр, аларга куелган таләпләр. Бүгенге икътисади	Югары уку йортлары һәм без сайлаган һөнәрләр, аларга куелган таләпләрне, һөнәр сайлауның җаваплылыгы турында әңгәмә кора белү.. Бүгенге икътисади тормыштагы яңа һөнәрләр, аларга төрле карашлар турында сөйләшү. ыгыз турында Бүгенге мәктәптә мине борчыган проблемалар,

тормыштагы яңа һөнәрләр. Бүгенге мәктәптә мине борчыган проблемалар. БДИ, аңа әзерләнү.	БДИ, аңа яхшы әзерләнү һәм тапшыру өчен кирәкле сыйфатлар,чаралар турында сөйләшү.
Беренче хисләр , гаилә кору... Дуслык һәм мәхәббәт. Дуслыкта, мәхәббәттә кызларның һәм егетләрнең роле. Без гаилә корырга әзерме?	"Дуслык белән мәхәббәт" проблемасы буенча әңгәмә кора белү. "Чын хисләр, чын ярату нинди була?" дигән проблема буенча сөйләшү. Дуслыкта, мәхәббәттә кызларның һәм егетләрнең роле турында сөйләшү. Гаилә кору өчен кирәкле шартлар, сыйфатлар турында сөйли белү.
Гаилә һәм балалар Балаларны ярату, саклау, ата-ананың балалар алдындагы бурычы. Ятим балалар. Балаларның ата-аналар каршындагы бурычы, өлкәннәргә мөнәсәбәт проблемалары.	Балаларны ярату, саклау, ата-ананың балалар алдындагы бурычы турында сөйләшү. Ятим балалар, аларның барлыкка килү сәбәпләре, аларга ярдәм итү юллары турында сөйләшә белү. Балаларның ата-аналар каршындагы бурычы, өлкәннәргә мөнәсәбәт проблемалары турында әңгәмә кора белү.

Мәгълүмат һәм белем бирү чыганаклары

УМК	Укытучы өчен методик әдәбият	Укучылар өчен әдәбият
Программа:Татарстан Респуб-ликасы Мәгариф министрлыгы «Рус телендә сөйләшүче балаларга татар теле укыту программасы» 2003 ел **Дәреслек:** «Татар теле. 10 сыйныф» Казан, «Мәгариф» нәшрияты, 2009 1.Р.Р.Нигъматулина «Татар теле дәресләрендә рус телле укучылар белән өстәмә эшләр өчен күнегүләр җыентыгы» Яр Чаллы, 2000 2.Р.Р.Нигъматуллина «Лингва-1» Учебное пособие и фонохрестоматия для ускоренного изучения татарского языка. Набережные Челны, 1999 3.Ф.С.Сафиуллина, К.С.Фатхуллова «Татар теленнән контроль эшләр һзм тестлар» Казан, ТаРИХ,2002	**1**.А.Ш.Асадуллин, Р.А.Юсупов «Рус телле балаларга татар телен укыту методикасы нигезләре» Казан, «Мәгариф» нәшрияты, 1998 2. Р.З.Хайдарова «Научно-педаго-гические аспекты билингвального образования в Республике Татар-стан» Набережные Челны, 2006 3. Р.З.Хайдарова «Сборник ситуа-тивных упражнений по татарскому языку для русскоязычных учащихся» Набережные Челны, 1998 4. Ф.Ф.Харисов «Татар телен чит тел буларак өйрәтүнең фәнни-методик нигезләре» Казан, Мәгариф, 2002.	1 Р.Р.Нигъматуллина «Татар телен өйрәнүчеләр өчен кагыйдәләр һәм күнегүләр җыентыгы 1,2 кисәк» Яр Чаллы, 2003 2.Ф.С.Сафиуллина «Базовый татарско- русский и русско-татарский словарь для школьников» Казань, ТаРИХ, 2007 3.Н.М..Хәсәнова «Рус мәктәпләрендә татар телен өйрәнүчеләр өчен күнегүләр җыентыгы» Яр Чаллы, 2005. 4.Ч.М.Харисова «Тренировочные упражнения по обучению татарскому произношению» Казань, «Магариф», 2005

11 нче сыйныфта туган (татар) әдәбияты укытуның календарь-тематик планы

	Дәреснең темасы	Эшчәнлек төрләре, контроль	Лексика	Үткәрү вакыты план/ фактик	
1.	М.Хусаинов. Стихотворение " Книга". Беседа на тему "Моя любимая книга". М.Хөсәен. "Китап" шигыре. "Минем яраткан китабым" темасына сөйләшү	Китапның тормышта белем чыганагы киңәшче, ярдәмче булуы турында сөйләшү Сәнгатьле уку күнекмәләрен үстерү. Шиг. яттан сөйләү. Китапның тормышта белем чыганагы киңәшче, ярдәмче булуы турында сөйләшү.	Киңәшчем, илһамым, яктырсын белмәгәнең	6.09	
2	Р. Фахреддин "Книга и чтение". Р.Фәхреддин "Китап һәм уку"	Әдип мирасын өйрәнү. "Китап – аз хаклы, күп файдалы нәрсәдер" темасына сөйләшү.	Галим, тәрҗемәче, тарихчы	13.09	
3	Отрывки из "Книги воспитания"К. Насыри. Роль книг в нашей жизни. К.Насыйриның "Тәрбия китабы"ннан өзекләр. Безнең тормышыбызда китапларның роле.	К.Насыйри турында сөйли белү. Безнең тормышыбызда китапларның роле турында сөйләшү.	Мәгърифәтче, кешелеклелек, гаҗәп, көзге, сердәш, хәсрәт, хак, аерылмагыз, кыйммәт-ле, мәгънәсез. Мөнәсәбәт, халыкара бәйләнеш, юнәлеш, төбәк, нәшрият, тәшкил итә, кулъязма, икътисади.	20.09	
4	"Китапханәдә" темасына диалоглар төзү	"Китапханәдә" темасына диалоглар төзи белү	Ертма, бөкләмә, керле кул белән тотма	27.09	
5	"Казан дәүләт университеты" тексты	Текст алды күнегүләре	Дөньякүләм, галим, әгъза, казаныш, мавыга, бәхәсләшәләр, таныла	4.10	
6	"Роальд Сәгъдиев – фән күгендәге йолдыз" тексты	Текстның эчтәлеген сөйли белү	Дөньякүләм, галим, әгъза, казаныш, мавыга, бәхәсләшәләр, таныла	11.10	
7	"Телләр белгән – илләр белгән" тексты. Татар графикасы тарихы	Текст алды күнегүләре. Татар графикасы тарихы турында сөйли белү.		18.10	
8	"Телләр белгән – ил ачар" темасына әңгәмә. Диалоглар төзү	Лексик тема буенча үзләштерелгән лексик минимумны тикшерү Текст алды күнегүләре		25.10	
9	Ф.Әмирхан. "Хәят" әсәреннән өзек		Яңару, яшәрү, ябык, ераклык, ефәк, калфак, беркатлы, кыска, куе	8.11	
10	Г Камал "Беренче театр" драмасыннан өзек	Г. Камал биографиясен белү	Ачуланыр, тизрәк, киен, тар, юри генә, ояла, кияү	15.11	

11	"Киенә белү – үзе бер һөнәр" тексты.	Текст алды күнегүләре	Сәламәтлек, саклану	22.11	
12	"Сәламәтлек –зур байлык" тексты. Н.Дереклеева "Яшәү кыйммәте " легендасы	Текст алды күнегүләре. "Яшәү кыйммәте" проблемасы буенча сөйләшү.	Тормыш, яшүсмер, зыян, мәҗбүри, ямьсезләнә, хәлсезләнә, ачарлык. Күңел болгану, баш әй-ләнү, йөрәк тибү, ярсы-ну, һуштан язу, тарту, гадәт, яланбаш.	29.11	
13	"Ничек сәламәт булырга?" темасына сөйләшү	Сәламәт яшәү кагыйдәләрен сөйли белү	Исерткеч эчемлек, шәраб, бозык, җинаять, эчкече, зарар, аек, сыра	6.12	
14	"Тәмәке тартуның зарары" тексты	Текст алды күнегүләре	Сер, бердәнбер, хис,бозык келәм, шәраб, эчемлек	13.12	
15	"Аракы кешене нишләтә?" тексты	Текст алды күнегүләре		20.12	
16	"Ак үлемнән саклан" тексты.	Текст алды күнегүләре		27.12	
17	"Дус була белү серләре" тексты	Текст алды күнегүләре	Бәхилләшү, талаучы, кул-сыз, урлады	10.01	
18	Көрд халык әкияте "Өч дус"	Текст алды күнегүләре	Ил гизә, шакыган, кы-са, сынамакчы, кыяфәт, табак, шаккатты, мак-тый	17.01	
19	"Тугрылыклы дуслык" мәсәле	Текст алды күнегүләре	Елан, йөзә, урала, бер-гәләп, ялган, буа, кыз-ган, кыса, тешли, чума	24.01	
20	Ф.Хөснинең "Кабак" хикәясеннән өзек (1өлеш) Әсәр геройларына характеристика бирү	Әсәрнең эчтәлеген сөйли белү	Ахирәт, бозылды, кыр, кабак, уңган, капшый	31.01	
21	Ф.Хөснинең "Кабак" хикәясеннән өзек(II өлеш) Әсәр эчтәлеге буенча сөйләмгә чыгу	Өлкәннәргә карата хөрмәтле булу хакында сөйләшү		7.02	
22	Һади Такташның "Мокамай" шигыре. И,Юзеев "Мин телим дусларга" шигыре.	Шигырьне яттан сөйләү. Дусларга бәйрәм теләк-ләре әйтә белү. Образларга характеристика бирә белү	Хыял, үрмәли, югал-дың, бернәрсә, һәрбер, кайгы, бурыч, ант итәм	14.02	
23	Габделхәй Сабитов"Ярсулы яз" әсәреннән өзек Әсәр образларына характеристика		Каш җыеру, чишү, үч алу, кое казу, сак булу, өмет итү, юлны бүлү	21.02	
24	А.Гыймадиев. "Зөлфия + мин" әсәреннән өзек (1 өлеш) Ситуатив күнегүләр эшләү	Өзекнең эчтәлеген сөйли белү, хат язарга өйрәтү	Катлаулы, пөхтә, мәхәббәт, гашыйк итте, гадәт	28.02	
25	А.Гыймадиев. "Зөлфия + мин" әсәреннән өзек (II өлеш)	Әсәрнең эчтәлеген сөйли белү		7.03	

	Укылган әсәр эчтәлеге буенча сөйләмгә чыгу	Д/М сөйләм			
26	В.Казыйхановның "Йөрәк киңәш көтә" әсәреннән өзек	Әсәрнең эчтәлеген сөйли белү	Сер, бердәнбер, хис, келәм, шәраб, эчемлек, гарьләнү, бозыклар, кочаклады	14.03	
27	Ә.Еники "Кем җырлады" әсәреннән өзек	Текст алды күнегүләре.	Дәһшәтле, хәрби, яра-лы, янәшә, тыл, аңга килү, томан, өмет	28.03	
28	Сугыш чорын тасвирлаган әсәр өзекләрен уку. "Өч аяклы ат" фильмын карау.	Әдәби әсәрдәге геройлар-га бәя бирергә өйрәтү, үз фикереңне әйтә белергә өйрәтү. Каралган фильм буенча әңгәмә.		4.04	
29	Ш.Маннур "Әсирлектә туган дуслык" әсәреннән өзек			11.04	
30	Г.Ахунов "Шагыйрьнең каһарманлыгы" әсәреннән өзек	Әсәрнең эчтәлеген сөйли белү	Шигырь, әсир, тентү, читлек, коткару	18.04	
31	Г.Әпсәләмовның "Газинур" әсәреннән өзек	Текст алды күнегүләре	Һөҗүм, тирән, чокыр, явыз, сакчы, шуыша, курку, кан, җиңү, ату	25.04	
32	"Үлемсезлеккә бер адым" темасына сөйләшү	Д/М сөйләм		2.05	
33	М.Мәһдиев "Бәхилләшү" әсәреннән өзек		Авылдаш, җирсү, бәхилләшү, өрәнге, киңәш, игеннәр	9.05	
34	"Күп укыган-күп белә" әдәби бәйге	Әдәби диктант		16.05	
35	Еллык кабатлау		Киңәшчем, илһамым, яктырсын белмәгәнең	23.05	

Тематик план 12 сыйныф.

	Дәреснең темасы	Эшчәнлек төрләре, контроль	Лексика	Үткәрү вакыты план/ фактик	
		Алда юллар, кайсын сайларга? (10 сәг.)			
1.	Ф.Яруллин «Вы самый прекрасный человек». Ф.Яруллин “Иң гүзәл кеше икәнсез”	Кеше характерына хас сыйфатлар Фигыльләр Дәрәҗә, даһи, мөдир, лаек, иҗат иттем, остаз	Киңәшчем, илһамым, ядтырсын белмәгәнең		
2	В.Хайруллина «Падежи». В.Хәйруллина “Килешләр”	Төшендерәм, бутамагыз, һәр тарафны Исемнәрнең килеш белән төрләнеше	Галим, тәрҗемәче, тарихчы		
3	Т.Мижнуллин “Судьба, которую сами выбрали”. Текст “Вы готовы? Т.Миңнуллин “Үзебез сайлаган язмыш” “Сез әзерме?” тексты	Дәлил, фаҗига, мактауга лаек, ялган, өмет итмәгез Өлгермәү, сынап кара, кисәтеп куй, теләк, ышаныч Шарт фигыль	Мәгърифәтче, кешелеклелек, гаҗәп, көзге, сердәш, хәсрәт, хак, аерылмагыз, кыйммәт-ле, мәгънәсез. Мөнәсәбәт, халыкара бәйләнеш, юнәлеш, төбәк, нәшрият, тәшкил итә, кульъязма, икътисади.		
4	М.Насибуллин “Экзамен” (1-2 часть) М.Насыйбуллин “Имтихан” (1-2 өлеш)	Кизәнде, үрмәли, иблис, шикле, карак, эләкте Җинаять, ирек бирмәү, фикер тупларга, гаебен танырга	Ертма, бөкләмә, керле кул белән тотма		
5	М.Насибуллин “Экзамен” (3 часть). Обсуждение произведения “Экзамен”. М.Насыйбуллин “Имтихан” (3 өлеш) “Имтихан” әсәре турында сөйләшү	Хокук, намус, сак булу, гадел, юнәлеш, ачу Зат алмашлыклары Караклык, гаделлек турында сөйләшү	Дөньякүләм, галим, әгъза, казаныш, мавыга, бәхәсләшәләр, таныла		
6	Текст “Великие Акчурины”. “Данлыклы Акчуриннар” тексты	Нәсел, укымышлы, морза, гасыр, үзсүзле, вәкилләр Табиблар турында сөйләшү	Дөньякүләм, галим, әгъза, казаныш, мавыга, бәхәсләшәләр, таныла		
7	Г.Апсалямов “Белые цветы” Г.Әпсәләмов “Ак чәчәкләр”	Бичарам, җәяү, рәнҗеп калмасын, киез итек Хәл фигыль Сулыш алу, җирән, бата-чума, тәмам, өметләнәм			
8	Обсуждение произведения «Белые цветы». Профессия социолог. “Ак чәчәкләр” әсәре турында сөйләшү Социолог профессиясе турында	Лексиканы кабатлау Җәмәгатьчелек катлам, фикер, мөнәсәбәтләр, бәхәс Ташлама, табыш, мәгълүмат, тәртип, җитәкче, төркем Сыйфат+исем конструкциясе Ихтыяҗ, килешә, киләчәк, төгәл			
9	Текст “Реклама”. Текст “Выбор профессии –		Яңару, яшәрү, ябык, ераклык,		

	ответственная работа". "Реклама" тексты "Һөнәр сайлау – җаваплы эш" тексты		ефәк, калфак, беркатлы, кыска, куе		
10	Беседа по теме «Какую профессию выбрать». Сочинение «Моя будущая профессия». "Нинди һөнәр сайларга" дигән тема буенча сөйләшү "Минем булачак һөнәрем" сочинение	Һөнәрләр турында сөйләшү Һөнәр	Ачуланыр, тизрәк, киен, тар, юри генә, ояла, кияү		
Татарстан Республикасы (6 сәг.)					
11	Текст «Республика Татарстан». Текст «Экономическое развитие Татарстана». "Татарстан Республикасы" тексты "Татарстанның икътисади үсеше" тексты	Шартнамә, мәйдан, сафлык, мул сулы, ике яклы Ия, хәбәр Икътисади үсеш, төбәк, тәэсир итә, ягулык, билгеле	Сәламәтлек, саклану		
12	Текст «Казань». Первый президент Татарстана». "Казан" тексты Татарстанның беренче Президенты	Илче, гаҗәеп, дәртле, шәкертләр, тәшкил итә Сан Президент М.Шәймиев	Тормыш, яшүсмер, зыян, мәҗбүри, ямьсезләнә, хәлсезләнә, ачарлык. Күңел болгану, баш әй-ләнү, йөрәк тибү, ярсы-ну, һуштан язу, тарту, гадәт, яланбаш.		
13	Текст «В мире искусства». "Сәнгать дөньясында" тексты	Татарстан Республикасы Уңай, тискәре характерны белдерүче сүзләр	Исерткеч эчемлек, шәраб, бозык, җинаять, эчкече, зарар, аек, сыра		
14	Объединение композиторов Республики Татарстан. Телевидение Татарстана. Татарстан Республикасының Композиторлар берлеге Татарстан телевидениясе	Композиторлар турында сөйләшү Телевидение	Сер, бердәнбер, хис,бозык келәм, шәраб, эчемлек		
15	Музеи Татарстана. Текст «Высшие учебные заведения Казани». Татарстан музейлары "Казандагы югары уку йортлары" тексты	Музейлар Югары уку йортлары турында сөйләшү Исем ясагыч кушымчалар			
16	Текст «Летняя Универсиада». Повторение текста «Республика Татарстан». "Җәйге Универсиада" тексты "Татарстан Республикасы" темасын кабатлау	Кул куелды, ниһаять, әһәмиятле, ишкәк ишү Билгесез киләчәк заман хикәя фигыль Лексиканы кабатлау. Теманы йомгаклау.			
Гаилә һәм балалар (7 сәг.)					
17	Г.Кутуй «Не доставленне письма». Г.Кутуй "Тапшырылмаган хатлар"	Түземсезлек белән, сәбәп, комачауламыйм, кыен хәл Бәйлек сүзләр Аерылу, серне ач, ияләштеләр, эндәшми калам	Бәхилләшү, талаучы, кул-сыз, урлады		

		Билгесез киләчәк заман хикәя фигыль			
18	Т.Миннуллин «Ильгизар +Вера» (1 часть) Т.Миңнуллин “Илгизәр+Вера” (1 өлеш)	“Хатын-кыз бәхете” темасына сөйләшү Пәри, аңгыра, җибәрмиләр, барыбер, бурыч, элек Тәмамланмаган үткән заман хикәя фигыль	Ил гизә, шакыган, кы-са, сынамакчы, кыяфәт, табак, шаккатты, мак-тый		
19	Т.Миннуллин «Ильгизар +Вера» (2 часть) Т.Миңнуллин “Илгизәр+Вера” (2 өлеш) “Илгизәр+Вера” әсәре турында сөйләшү.	Котыртты, үкенә, кискен, интектеләр, уңайсызлану “Катнаш гаилә” турында сөйләшү	Елан, йөзә, урала, бер-гәләп, ялган, буа, кыз-ган, кыса, тешли, чума		
20	Г.Ахтямова «Один белый, другой пестрый». Г.Әхтәмова “Берсе ак, берсе чуар”	Купшы, җим, тилгән, тилмергән, сагалый әйтелү максаты ягыннан җөмлә төрләре	Ахирәт, бозылды, кыр, кабак, уңган, капшый		
21	Р.Хафизова «Какая бывает мама?». Р.Хафизова “Әни нинди була?”	Наз, өлеш, юатты, сыйпый иде, исем кушкан, ятим Сорауларга җавап бирү. Ситуатив күнегүләр башкару.			
22	Семья. Нурзиля «Рассказ о Сююмбике» (1 часть) Гаилә Нүрзилә “Сөембикә кыйссасы” (1 өлеш)	Ятим балалар, тәрбиягә алучы гаиләләр Һәлакәт, коточкыч, мәрхүмә, фахишә Туры сөйләм	Хыял, үрмәли, югал-дың, бернәрсә, һәрбер, кайгы, бурыч, ант итәм		
23	Нурзиля «Рассказ о Сююмбике» (2 часть) Нүрзилә “Сөембикә кыйссасы” (2 өлеш)		Каш җыеру, чишү, үч алу, кое казу, сак булу, өмет итү, юлны бүлү		
Мәхәббәт – гаиләнең нигезе (9 сәг.)					
24	Г.Мухаметшин «Следы на сердце». Г.Мөхәммәтшин “Йөрәктәге эзләр”	Г.Мухаметшин «Следы на сердце». Г.Мөхәммәтшин “Йөрәктәге эзләр”	Катлаулы, пөхтә, мәхәббәт, гашыйк итте, гадәт		
25	Беседа о рассказе «Следы на сердце». “Йөрәктәге эзләр” әсәре турында сөйләшү	Беседа о рассказе «Следы на сердце». “Йөрәктәге эзләр” әсәре турында сөйләшү			
26	А.Гимадиев «Храбрый парень». А.Гыймадиев “Батыр егет”	А.Гимадиев «Храбрый парень». А.Гыймадиев “Батыр егет”	Сер, бердәнбер, хис, келәм, шәраб, эчемлек, гарьләнү, бозыклар, кочаклады		
27	Рассказ З.Карима «Настоящая любовь» З.Хәким “Чын ярату” хикәясе	Рассказ З.Карима «Настоящая любовь» З.Хәким “Чын ярату” хикәясе	Дәһшәтле, хәрби, яра-лы, янәшә, тыл, аңга килү, томан, өмет		
28	Биография Х.Туфана.. «У кого теплые руки?». «Говорил» Х.Туфанның биографиясе “Кайсыгызның кулы җылы?” “Әйткән идең”	Биография Х.Туфана.. «У кого теплые руки?». «Говорил» Х.Туфанның биографиясе “Кайсыгызның кулы җылы?” “Әйткән идең”			
29	Разиль Валиев. Разил Вәлиев	Разиль Валиев. Разил Вәлиев			

30	Ильдар Юзеев. Илдар Юзеев	Ильдар Юзеев. Илдар Юзеев	Шигырь, әсир, тентү, читлек, коткару		
31	Современная татарская литература. Биография Р.Гаташа. Хәзерге татар әдәбияты Р.Гаташның биографиясе	Современная татарская литература. Биография Р.Гаташа. Хәзерге татар әдәбияты Р.Гаташның биографиясе	Һөҗүм, тирән, чокыр, явыз, сакчы, шуыша, курку, кан, җиңү, ату		
32	Р.Гаташ «Будем мужчинами». Стихотворения Р.Мижнуллина.. Р.Гаташ “Ирләр булыйк” Р. Миңнуллин шигырьләре.	Р.Гаташ «Будем мужчинами». Стихотворения Р.Мижнуллина.. Р.Гаташ “Ирләр булыйк” Р. Миңнуллин шигырьләре.			
	Йомгаклау дәресләре (2сәг.)				
33	Повторение темы «Любовь – основа семьи». Тест. “Мәхәббәт – гаиләнең нигезе” темасын кабатлау. Тест.	Повторение темы «Любовь – основа семьи». Тест. “Мәхәббәт – гаиләнең нигезе” темасын кабатлау. Тест.			
34	Повторение пройденного. Үткәннәрне кабатлау	Повторение пройденного. Үткәннәрне кабатлау	Киңәшчем, илһамым, яктырсын белмәгәнең		

Эш программасына төзәтмәләр кертү бите

Класс	Дәрес темасы	План буенча үткәрү вакыты	Төзәтмәләр кертүнең сәбәбе	Төзәтмәләр кертү чаралары	Фактта үткәрү вакыты